

Miklóssy Vári Vilmos

Miklóssy Vári Vilmos az az ember volt, aki életében azt a hidat építette, amely elődeink szellemiségével összeköt, az emlékezés hídját. Immár harminc esztendeje annak, hogy frissen végzett muzikológusként a Csíkszeredai Népi Alkotások Házához kerültem első munkahelyemre, a korábbi századok hangulatát idéző Mikó-várba. Ugyanebben az épületben dolgozott már néhány éve Vilmos, a Csíki Székely Múzeum botanikusaként. Figyelme középpontjában kezdettől nemcsak maga a természet, hanem a természettel körülvevett emberi közösség, s a közösségért felelős ember állt. Ezt jelzik első tudományos közlései is, amelyekben a csíki háziiparban használt festőnövényekről, a népi időjósáslásról, Csíkmindszent flórájáról, Haynald Lajos és Kájoni János herbáriumáról, orvoscönyvéről tájékozódhatunk. Bár a csíksomlyói polihisztor zenei munkásságát jól ismerte a zenetudós társadalom, szenzációnak számított Vilmos felfedezése, aki Kájoni hangszerkészítői munkásságáról tárt fel addig ismeretlen adatokat. Megtisztelő volt számomra, hogy ezt a munkáját velem lektoráltatta.

Akkoriban zenész barátaimmal, Simó Józseffel és Bokor Imrével az foglalkoztatott minket, hogyan lehetne népzenei hagyományunkat a maga eredeti formájában feléleszteni, a városi fiatalság körében is meggyökereztetni. Ezért alakítottuk a Barozda együttest, s a csíkszeredai táncházat. Ennek az irányzatnak akkoriban igen sok ellenzője volt, nemcsak a hatalom részéről, hanem a műnépi és műmagyar kultúrához szoktatott helybeli értelmiség részéről is. Vilmos azon kevesek közé tartozott, akik megértették szándékunkat, sőt ő további lehetőséget látott arra, hogy rajtunk keresztül is építse az emlékezet hídját. 1978-ban nagyszabású exlibris-kiállítást rendezett, amelyre a Barozda együttest kérte fel zenés hangulatteremtésre, s az ő ötlete volt, hogy a Mikó-vár ódon falai között keltsük életre a Kájoni-kódex népi eredetű dallamkincsét, amelyet a világi értékekre is fogékony páter egykor szintén azért jegyzett fel, hogy „bár emlékezete maradjon meg”. A koncert igen sikeres volt, s ez arra készítetett minket, hogy a Barozda tagjait kibővítve további zenészekkel létrehozzuk a Kájoni régizene együttest.

De Vilmos a nagyszabású tervek embere volt. Újabb javaslatokkal állt elő. Előbb Kájoni-emlékhangversenyt szervezett velünk, majd megtudván, hogy már több régizene-együttes alakult Erdély-szerte, megteremtette ezek közös fórumát. Létrehívta a csíkszeredai régizene-fesztiválok intézményét, s maga szervezte

meg az első néhány fesztivált akkor, amikor Magyarországon, bár voltak rangos régizene együttesek, azokat közösséggé kovácsoló fórum még nem létezett.

Azonban az évente egyre sikeresebb régizene-fesztiválok egyre kevésbé tudta eltűnni az egyre embertelenebbé váló hatalom. Adtunk Vilmossal egyéb okot is arra, hogy ne szeressen a hatalom minket, hiszen Király Károlynak az erdélyi magyarság jogfosztottságára figyelmeztető leveleit sokszorosítottuk írógépeinkkel, s találkoztunk a szülőföldjére sok év óta először hazaengedett Domokos Pál Péterrel is, ami akkor súlyos bűnnek számított.

Az utolsó, már kiplakátolt régizene-fesztivált 1986-ban betiltották, s 1989-ben már magyar településneveinket tilos volt magyarul leírni magyar nyelvű publikációban. Az élet szét sodort minket. A Barozda együttes 25 éves évfordulóján újra együtt lehettünk a Mikó-vár udvarán. Vilmos kezdeményezésére ekkor ültetünk el ott a „Barozda fáját”, emlékeztetőül egykori közös munkánkra. Ha a 30 éves évfordulón már nem lehet velünk Miklóssy Vári Vilmos, bár emlékezete maradjon meg szívünkben.

Pávai István,
népzenekutató

A Csíkszeredai Múzeum munkatársaként éppen Miklóssy Vári Vilmos és felesége Vári Judit tervezte és szervezte azt a tudományos rendezvénysorozatot, mely indulásakor jó 20 évvel előzte meg az etnobotanika 1992 – a cordobai Első Etnobotanikai Világkongresszus – óta tartó nemzetközi reneszánszát, illetve az ezt követően világszerte induló nyomtatott és elektronikus etnobotanikai közlemények korábban soha sem tapasztalt felvirágzását.

Némi – alkalomhoz illő – túlzással és lokálpatrióta elfogultsággal azt is mondhatnánk, hogy az 1970-es és 1980-as években Csíkszereda (és általa az erdélyi magyar tudományosság) egy szűk tudományterületen – az etnobotanikában – a világ élvonalába került. Hiszen az élvonal, a *cutting edge* az a vonal, mely mentén először szakad fel előttünk hosszan és tervszerűen az ismeretlent takaró fátyol.

1985-ben, 22 esztendeje még Ő sem, én sem sejtettük, hogy egy-két esztendő alatt mennyit tud, mennyit fog durvulni egy személyi kultuszra alapozott kommunista diktatúra, mely végül mindkettőnket elűzött házunkból és hazánk-ból; azokról a tájakról amelynek népeit kutatuk, melyeket akkor még tán álmunkban sem kívántunk elhagyni.